

Förklaring att Malingsbo herrgård övergått till byggnadsminne enligt lagen (1988:950) om byggnadsminnen m.m. Smedjebackens kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län förklarar med stöd av 3 kap 7 § (1988:950) lagen om kulturminnen att Malingsbo herrgård, inom fastigheten Malingsbo 1:68, Smedjebackens kommun övergått till att bli byggnadsminne enligt 3 kap 1 § samma lag.

Länsstyrelsen meddelar enligt samma lag och kapitel 2 § följande skyddsföreskrifter:

Byggnadsminnet omfattar ett område med byggnader, trädgård och anläggningar enligt illustration på sid x.

Följande byggnader omfattas av skyddet:

- 1 Huvudbyggnad
- 2 Kontorsflygeln
- 3 Köksflygeln
- 4 Professorsbostaden
- 5 Handlarbostaden
- 6 Handelsboden
- 7 Magasinet
- 8 Kornskruven
- 9 Arkivet

1. Området med trädgård, mark, broar, stigar, träd, murar, terrasser, räcken och andra fasta anordningar ska vårdas och underhållas på ett sådant sätt att byggnadsminnets kulturhistoriska värden inte minskar.
2. Området får inte ytterligare bebyggas. Inom området får inte vidtas sådana åtgärder med mark och vegetation som minskar byggnadsminnets kulturhistoriska värden. Byggnadsminnets topografi, broar, vägar, stigar, vegetativ struktur med medvetet anlagda träd, buskar och häckar samt fasta anordningar såsom

- murar, terrasser, räcken, trappor och belysningsarmaturer får inte ändras. Självsådda träd, buskar och annat sly undantas från ändringsförbudet. Nya permanenta tillskott såsom skyltar och belysning får inte placeras inom byggnadsminnet. Tillfälliga nya tillskott såsom skyltar får inte placeras inom byggnadsminnet under längre tid än en månad.
3. Byggnaderna ska vårdas och underhållas på ett sådant sätt att de inte förfaller och så att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Vård och underhåll ska utföras med material och metoder som är anpassade till byggnadernas egenart. Underhåll av sekundära ytskikt ska utföras utan påverkan på underliggande ytskikt.
  4. Byggnaderna får inte rivas, vare sig i sin helhet eller delar därav, inte heller flyttas, byggas om, byggas till eller på annat sätt förändras till sitt yttre.
  5. Stomme och andra byggnadsdelar som är tillkomna före 1947 får inte rivas, ändras, göras ingrepp i, byggas om eller ersättas med andra material.
  6. Planlösning som är tillkommen före 1947 får inte ändras.
  7. Fast inredning som är tillkommen före 1947 får inte ändras eller göras ingrepp i.
  8. Kända kulturhistoriskt värdefulla ytskikt med dekorationsmåleri och sedan tidigare inte kända kulturhistoriskt värdefulla ytskikt med dekorationsmåleri som påträffas, får inte övertäckas eller på annat sätt förändras. Obehandlade träytor får inte bemålas.

Om särskilda skäl föreligger för att ändra byggnadsminnet i strid mot skyddsföreskrifterna får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd till sådana förändringar.

Beskrivning av ärendet

Kung. Maj:t beslutade den 25 januari 1935 med stöd av kungörelsen (1920:774) för det offentliga byggnadsväsendet att Malingsbo herrgårds huvudbyggnad och flyglar skulle utgöra ett byggnadsminnesmärke, sedan 1989 benämnt statligt byggnadsminne. Regeringen beslutade den 29 juni 1995 om skyddsföreskrifter, sedan 2014 benämnt skyddsbestämmelser, för Malingsbo herrgård. Beslutet omfattade nio byggnader och ett område inom en del av den dåvarande fastigheten Malingsbo 1:1, nuvarande Malingsbo 1:68.

Riksantikvarieämbetet fattade beslut om reviderade skyddsbestämmelser 2018-01-15, inför att Malingsbo skulle säljas.

Den karolinska herrgårdsanläggningen Malingsbo har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde genom att den utgör ett representativt och välbevarat exempel på sin tids herrgårdsarkitektur med europeiska och inhemska influenser och med anknytning till bergsbruket. Som grupp är den karolinska herrgården internationellt unik. Fördämningarna och de olika vattennivåerna i Hedströmmen berättar om en viktig förutsättning för bruksindustrins etablering på platsen. Broarna över Hedströmmen ger förståelse för hur herrgården och bruket hörde ihop. Bron mitt emot manbyggnaden ingår som en del i en axiell komposition av hela anläggningen. Anläggningen som helhet vittnar om centralmaktens intressen i provinsen och berättar om gånga tiders arkitekturgestaltning, hantverk, byggnadsskick och tekniskt kunnande. Byggnaderna visar på användning av lokala material från skogen och bergsbruket. Herrgårdsanläggningen vittnar om bergsmännens privilegierade ställning och behov av att manifesteras och urskiljas från övrig befolkning för vilken herrgården har symboliserat överheten. Anläggningen berättar också om ekonomiskt liv i förhållande till staten som kallade hit från utlandet kapitalstarka personer med tekniskt kunnande inom bergsindustrin. Genom anläggningen tydliggörs sociala förhållande kring järnhanteringen, umgängesformer och utvecklingen inom jordbruket samt dess betydelse för livsmedelsförsörjningen.

Gårdsanläggningen är symmetriskt uppbyggd och karaktäriseras av ett klassicerande formspråk i karolinsk stil med falurödfärgade träfasader på timmerstomme, grå snickerier och tjärade spåntäckta säteritak. Anläggningen dominerar omgivningen genom sin upphöjda placering på en grusås. Huvudbyggnaden bildar tillsammans med kontorsflygeln och köksflygeln anläggningens mest arkitektoniskt framstående rum med full symmetri. Byggnadernas placering, utformning, konstruktion, planlösning och exteriörer har bevarats i stor omfattning sedan uppförandet. Det bevarade Magasinet i timrat utförande samt de putsade byggnaderna Kornskruven och Arkivet i gjuten slaggsten återspeglar endast en liten del av alla de byggnader som behövdes för bruksdriften men som inte längre är bevarade. Till herrgården hör också en anlagd nytto- och prydnadsträdgård som är samkomponerad med byggnaderna enligt sin tids nya ideal. Den terrasserade, symmetriskt-linjära trädgården och den terrasserade förgården synliggörs idag av stenmurar, gräskvarter, grusgångar och gamla lövträd.

Ägandet av området har härefter övergått från Staten till

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen skall enligt 3 kap 7 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. utfärda en förklaring då ett statligt byggnadsminne övergått till att bli ett byggnadsminne enligt denna lag.

Detta beslut kan inte överklagas.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef Anna Carlsson med antikvarie Linnea Skog som föredragande. Beslutet är också granskat av länsantikvarie Fredrik Sandberg.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter. För information om hur Länsstyrelsen i Dalarnas län behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

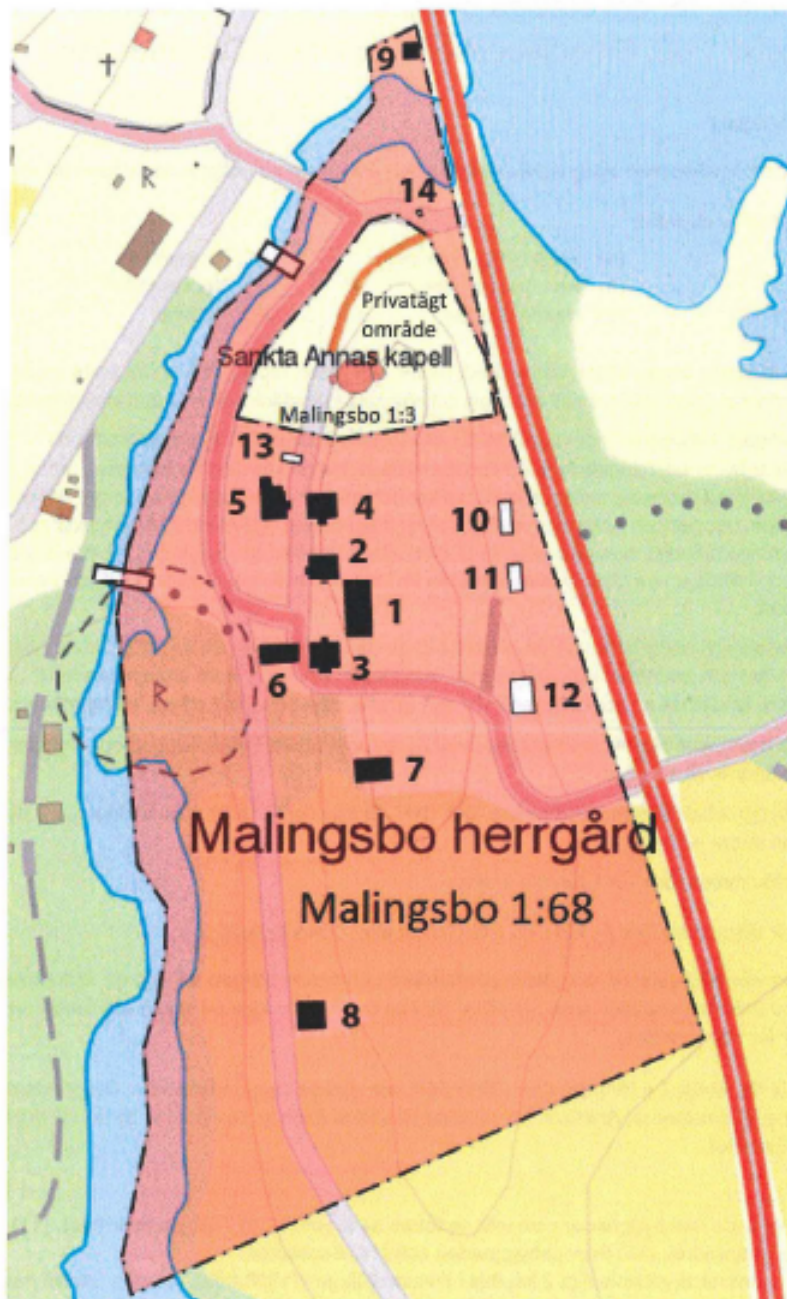
Kopia till:

Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se,

Fastighetsregistret

Smedjebackens kommun, Byggnadsnämnden och Kulturnämnden

Dalarnas museum, info@dalarnasmuseum.se

- Område som omfattas av skyddsbestämmelserna
- Gräns för byggnadsminnet
- 7 Byggnad som omfattas av skyddsbestämmelserna
- 12 Övrig byggnad inom området som inte omfattas av skyddsbestämmelserna